

УДК 94 (477)

Зелений В. – ст. гр. СП-11

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*

## **І.Г. ВЕРХРАТСЬКИЙ – ПРИРОДОЗНАВЕЦЬ І ПЕДАГОГ**

Науковий керівник д.і.н., доцент Криськов А.А.

Zelenyj V.

*Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University*

## **IVAN VERKHRUTSKYJ AS NATURALIST AND EDUCATOR**

Supervisor: Dr., Assoc. Prof. Kryskov A.

Ключові слова: наука, мова

Keywords: science, language

Іван Григорович Верхратський народився 26 квітня 1846 р. у с. Більче-Золоте, тепер Борщівського району Тернопільської області у родині священика. Закінчив Львівську академічну гімназію та природниче відділення філософського факультету Львівського університету, де, крім природничих дисциплін, вивчав також мовознавство та етнографію. З 1868 по 1908 рр. викладав природознавство, українську і німецьку мови в гімназіях Дрогобича, Львова і Станіслава. У Дрогобицькій гімназії його учнем був І. Франко.

І.Г. Верхратський залишив по собі багату наукову, літературну і публіцистичну спадщину. Він написав українською мовою перші шкільні підручники з ботаніки, зоології й мінералогії, а також переклав з німецької і польської мови підручники для гімназій. Його ентомологічна колекція започаткувала створення Природничого музею Наукового товариства ім. Т. Шевченка. І.Г. Верхратський одним із перших працював над українською науково-природничою термінологією, заклавши її основи працею «Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народної» (1864-1879 рр.). Він уклав перший латинсько-німецько-український словник з природничої номенклатури і термінів, є автором матеріалів до українського словника, реєстру місцевих ботанічних термінів і номенклатури, матеріалів з мінералогічної термінології.

Наукові роботи І.Г. Верхратського стосувалися досліджень мармароського, надсянського, закарпатського, лемківського, буковинського, наддніпрянського діалектів. Ці матеріали і досі активно використовуються для вивчення галицьких і закарпатських діалектів. Дослідник гостро виступав проти намагання москвофілів заперечити самостійність української мови та підмінити її своїм штучним язичієм, активно втручався в нормалізаційні процеси української літературної мови, обстоював фонетичний правопис.

За багаторічну подвижницьку працю І.Г. Верхратського було обрано почесним і дійсним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Він був першим і довголітнім головою його математично-природничо-лікарської секції, а впродовж 1897-1919 рр. – редактором її «Збірника».

Помер І.Г. Верхратський 29 листопада 1919 р. у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.